

צורך, בנוסף לשמן, ובשרה. וכיון שרשאי להוסיף לה מים, הרי היא יכולה להחמיץ. (18)

ותו תמהינן: כיצד אמרינן שלרבי עקיבא איתרבי מ"אשר תקריבו" לחם הפנים לאיסור חימוץ? והרי לחם הפנים לא התקדש עד נתינתו על השולחן, ואז, הלחם כבר אפוי, ולא שייך בו עוד חימוץ, וכל עוד לא חלה בו קדושת כלי שרת, אי אפשר לאסור לחמצו משום מחמץ מנחה, שהרי עדיין אין עליו שם מנחה!?

שהרי כל מנחה מתקדשת משעה שנותנים אותה ל"ביסא", שהיא כלי שרת, כדי ללוש אותה, ומאז יש איסור לחמצה. אבל לחם הפנים אין נותנים את הסולת שלו ל"ביסא", והכלי היחידי שהוא ניתן לתוכו אינו אלא מידת העשרון, שבה מודדים את הקמח, ומידת העשרון הזאת — מידת יבש היא, שמודדים בה רק קמח ולא מודדים בה דברים לחים. ושמענא ליה לרבי עקיבא, דאמר, מידת יבש — לא נתקדשה, ולכן לא נתקדש לחם הפנים עד שניתן על גבי השולחן, ואם כן, מדוע אסור לחמצו אליבא דרבי עקיבא!?

שלח רבין משמיה רבי יוחנן: אכן, כך היא הצעה של משנה [של אותה הברייתא שנחלקו בה רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא], אבל — ואיפוך דבריהם, ותאמר כך:

את המנחה כולה לפני שנקמצה, מ"כל המנחה", אם כן, "אשר תקריבו", שמשמעותו דוקא הקומץ הקרב, למה לי?

ומשינינן: מיבעי ליה ל"אשר תקריבו" לכתבניא: נאמר "אשר תקריבו", ודרשינן: לרבות מנחת נסכים לאיסור חימוץ, שלא תאמר שרק במנחות ששייריהן נאכלין נאמר איסור זה של חימוץ, [וכמו שנאמר במנחת מרחת הנאכלת] ולא במנחת נסכים הקריבה כליל למזבח, דברי רבי יוסי הגלילי.

רבי עקיבא אומר: לרבות לחם הפנים לאיסור חימוץ. שלא נאמר שרק במנחות הנקמצות אסרה התורה את החימוץ, כיון שהן קריבות על המזבח, אבל לחם הפנים, שלא קרב ממנו למזבח, אין איסור בהחמצתו, קא משמע לן שגם אותו אסור להחמיץ.

ותמהינן: כיצד מרבה רבי יוסי הגלילי מנחת נסכים לאיסור חימוץ? והרי מנחת נסכים שמנה מרובה, ומבינה הגמרא שלכן אין צורך להוסיף מים כדי שיהיה ניתן לגבלה, ואם כן, שהיא נילושת רק בשמן הרי מי פירות הב, ומי פירות אין מהמיצין, ואם כן כיצד תתכן ההחמצה של מנחת נסכים שעליה נאמרה האזהרה לרבי יוסי הגלילי.

אמר ריש לקיש: אומר היה רבי יוסי הגלילי — מנחת נסכים, מגבלה במים, אם יש בהם

שאחריה הקטרה שאז נחשבת העלאה כהקרבה, אבל אם הוא לא מקטיר אלא רק מעלה למזבח ומוריד, וודאי שיהא חייב על חימוצה אח"כ.

18. המקדש דוד [ח, א] דן באיזה מים היו

מגבלים את המנחות האם במים קדושים או אפילו במים של חולין, ודבר זה לא הוזכר מפורש מלבד בשתי הלחם ולחמי תודה שמשמע שראוי להם אפילו מים של חולין, אלא שאין ראייה מהם מכיון שהם אינם קריבים למזבח.

רבי יונתן אומר: כלי שהוא מידת הלח, נמשח מבפנים ולא נמשח מבחוץ. ואילו כלים שהם מידות יבש, לא נמשחו כל עיקר.

תרע לך שכלי המידה של הקמח היבש לא התקדשו כלל, שהרי מצינו שמידות היבש אין מקדשות, מהא דכתוב בשתי הלחם, "ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתיים, שני עשרונים, סולת תהיינה, המן תאפינה, בכורים לה".

ומשמע מדברי הפסוק, אימתי הן מקודשות לה? רק לאחר שנאפו והתקדשו בתנור שעמד בעזרה, ולא קודם לכן, על אף שנמדדו במידת העשרון של הקמח. ומוכח שמידת היבש לא התקדשה כל עיקר.

ומבארין לפלוגתא דרבי יאשיה ורבי יונתן: **במאי קא מיפלגי? במיעוטא דהאי קרא "וימשחם ויקדש אותם".**

רבי יאשיה סבר, "אותם" — למיעוטי מידת יבש, שאין מושחין אותה מבחוץ, ד"אותם" משמע בפנימיותם של הכלים ולא מחוץ להם.

ורבי יונתן סבר, מידת יבש — חול היא, ולא התקדשה כלל. (20) ולא איצטריך קרא ד"אותם" למיעוטי למידת היבש ממשיחה. אלא כי איצטריך קרא למיעוטי, למשיחת מדת לח מבחוץ.

"אשר תקריבו" — לרבות לחם הפנים לחימוץ, דברי רבי יוסי הגלילי.

רבי עקיבא אומר: לרבות מנחת נסכים לחימוץ. ונתייבשה קושית הגמרא.

ואזדא רבי יוחנן, שהעמיד לרבות לחם הפנים אליבא דרבי יוסי הגלילי, לטעמיה.

דאמר רבי יוחנן: רבי יוסי הגלילי ואחד מתלמידי רבי ישמעאל, אמרו דבר אחד. ומנו? — רבי יאשיה, ששניהם סוברים מידת יבש נתקדשה.

דתניא: נאמר בפרשת נשא [ז א]: "ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן, וימשח אותו, ויקדש אותו ואת כל כלי. ואת המזבח ואת כל כליו וימשחם, ויקדש אותם".

ובביאור הכתוב "וימשחם ויקדש אותם", המדבר בכלי המזבח, נחלקו תנאים אלו כלי מידות נמשחו, וכיצד נמשחו —

רבי יאשיה, שהוא תלמידו של רבי ישמעאל, אומר:

כלי שהוא מידת הלח, שהוא עשוי למדידת השמן של מנחות או היין של הנסכים, נמשח בין מבפנים ובין מבחוץ. (19) אבל כלי שהוא מידת יבש, שהוא עשוי למדידת הקמח של מנחות נמשח מבפנים בלבד, ולא נמשח מבחוץ.

20. למאן דאמר שמידת היבש לא נתקדשה, אין שום חלות דין שנעשית במעשה המדידה, וכתב המקדש דוד [ב ב] שבכל זאת יש דין לעשות את המדידה דוקא בעשרון שהיה במקדש. והגרי"ז מבאר לפי זה בחביתין של כהן גדול, שאף על פי שהם קריבין לחצאין, יש

19. מה שנאמר בגמרא שמידת לח נמשח בפנים ובחוץ, ביאר בכתבי הגרי"ז שהכוונה היא שהכלי נתקדש בין מבפנים ובין מבחוץ על ידי מעשה המשיחה, אבל בפועל לא מושחים בפנים ובחוץ, כמו שאין צורך במשיחה של כל הכלי.

רבי יונתן לרבי יאשיה — תדע לך שמידות יבש לא נמשחו כל עיקר, שהרי אינה מקדשת מידת העשרון את הקמח של שתי הלחם, ולכן אינן קדושות עד שיאפו בתנור שבעזרה, ולימא ליה רבי יאשיה, הא דלא מקדש העשרון איירי בכגון דביילא, שמדד את הקמח בעשרון דחול, כמו שתירץ רבי יונתן שיכול ללוש את לחם הפנים או את שתי הלחם על קטבליא של עור שאינה כלי שרת, ולא בביסא שנמשחה והתקדשה!?

ודחינן: הכי השתא לא יתכן לומר כך?! בשלמא ביסא, לא אמר רחמנא דלעביד ביסא למילש ביה, שהרי לא נמצא ציווי בתורה לעשות ביסא כדי שיוכלו ללוש בה מנחה. הילכך, כי נמי לש לה לעיסת לחם הפנים או שתי הלחם על גבי קטבליא — לית לן בה.

אלא מידת עשרון, כיון דאמר רחמנא "עביד עשרון", שהרי נאמר בתורה "ועשרון סולת" [וזהו ציווי לעשות מידת העשרון כדי שנקבל מידת קמח שכזאת], וכייל ביה, ותמדוד בו, אם כן, כיצד שביק יעזוב המודד את העשרון דקודש, שציוותה תורה לעשותו כדי למדוד בו, וכייל בעשרון דחול?!

תנו רבנן: מנין למעלה להקטיר על המזבח

והוינן בה: לימא נמי רבי יוחנן: רבי עקיבא דאמר מידת יבש לא נתקדשה כלל, ואחד מתלמידי רבי ישמעאל, ומנו — רבי יונתן, אמרו דבר אחד. שהרי גם רבי יונתן סבר דמידת יבש חול היא?!?

ומשינינן: מה שלא נאמר עליהם ששניהם "אמרו דבר אחד", הוא משום דלא שוו במידת לח להרדי. רבי יונתן סבר שמידת הלח לא התקדשה מבחוץ, ואילו רבי עקיבא סבר שהיא התקדשה בין מבפנים ובין מבחוץ.

אמר ליה רב פפא לאביי: מי מצית אמרת שלא התקדש לחם הפנים עד נתינתו על השולחן משום שלא התקדש עשרון הקמח בשעת מדידה בכלי היבש [משום שלא נמשח]? והא איכא ביסא, דמידת לח היא, שהתקדשה, ובה היו לשים את העיסה של לחם הפנים, ונמצא שהתקדש הלחם עוד לפני שהונח על השולחן? (21)

אמר ליה אביי לרב פפא: הכא לא איירי שלשה בביסא ואז הלחם מתקדש אלא כגון שלשה על גבי קטבליא, משטח של עור, שאינו כלי שרת.

ופרכינן: אי הכי, יהיה קשה, הא דקאמר ליה

בכלי קדוש הוא מתקדש, ולכאורה הרי אין בו דין של לישה ואעפ"כ רואים שמועיל לקדשו. הגרי"ז.

אמנם כך דעת הח"ח בליקוטי הלכות שלישת לחם הפנים בכלי שרת מקדשת לכולי עלמא, ועובר עליה בחימוץ, אולם החזו"א סובר שלרבי עקיבא, כיון שאין מצוה לקדש, גם אין עליו לאו של חימוץ.

מצוה כשהוא מביאם למדוד אותם בעשרון שלם, ואפילו שממילא לאחר מכן הוא ממילא חוצה את המנחה.

והחזו"א [כו ב] כתב שהמידות במקדש היו עשיות לטובת מביאי המנחות כדי שיהיה מוכן להם כלי מדידה.

21. בגמרא מבואר שאם ילוש את לחם הפנים

לאישים והגשה למזבח היא רק בדבר שיהיה קרב למזבח?!

ומשנין: **אמר רב ששת:** שתי הלחם ולחם הפנים שונים משאר המנחות לגבי דין הגשה, משום שבהן **"אין מגופן לאישים"**. וזה הדבר שמחייב הגשה. אבל לגבי הדין ש"כל שממנו לאישים הרי הוא בכל תקטירו", נחשבים גם שתי הלחם ולחם הפנים כמי ש"ממנו לאישים", שהרי קרבים חלבי הכבשים בשתי הלחם, והבזיכים בלחם הפנים, שהם חלק מהקרבת, וביחס לזה הרי הם בכל תקטירו.

איתמר: המעלה מכולם מכל האמורים לעיל [בשר חטאת ואשם ומשירי מנחות וכדומה] על גבי הכבש, ומקטירם עליו,

רבי יוחנן אמר: חייב עליו משום "כל שממנו לאישים, הרי הוא בכל תקטירו", כי נחשב הדבר כאילו העלה על המזבח.

ורבי אלעזר אמר — פטור. ואין דין הכבש כדין מזבח.

ומבארין: **רבי יוחנן אמר חייב. דתניא,** "לא תקטירו ממנו — ואל המזבח לא יעלו". למדנו מכאן שכל דבר שהוקטר ממנו למזבח, אסור לחזור ולהעלות עליו את הנשאר.

אין לי אלא אסור להעלות את הנשאר ממנו

מבשר חטאת ומבשר אשם, שניתנו לכהנים לאכילה, וכן המעלה מבשר קדשי קדשים שהם זבחי שלמי ציבור, והיינו כבשי עצרת, וכן המעלה מבשר קדשים קלים הנאכלים לבעליהן, וממותר מנחת העומר לאחר שנקמצה, וממותר שתי הלחם, ומלחם הפנים [ויבואר להלן שאף שאין מקטירים מהן עצמן מאומה בכל זאת נחשבים "מותר"], וכן המעלה להקטיר על המזבח משירי מנחות שנקמצו ונאכלים לכהנים, שבכל האופנים הללו הוא עובר בלא תעשה?

תלמוד לומר "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לח", ודרשין: כל שהוא העלה כבר ממנו חלק למזבח לאישים — הרי הוא בכל תקטירו ואסור להוסיף ולהקטיר ממנו עוד על המזבח. (22)

ובבשר אשם וחטאת וכבשי עצרת וקדשים קלים כבר הוקרבו אימוריהן תחילה, וממותר מנחות שנקמצו הוקטר כבר הקומץ. ובשתי הלחם, כיון שהם באים יחד עם כבשי עצרת, נחשבים ע"י חלבי הכבשים שהוקטרו כאילו הוקטר גם מהם. וכן בלחם הפנים נחשבת הקטרת בזיכי הלבונה שהיו מסודרות עמם, כאילו הוקטר חלק מלחם הפנים עצמו, ולכן אסור להוסיף ולהקטיר מהם.

והוינן בה: וכי נחשבים שתי הלחם ולחם הפנים כאילו יש מהן לאישים? והתניא: יצאו שתי הלחם ולחם הפנים שאין הם צריכים הגשה למזבח, משום שאין מהם דבר

וכתב השפת אמת שנפקא מיניה תהיה לגבי התראה, שגם אם התרו בו שעבר על לאו של כל שממנו לאישים יהיה חייב.

22. האחרונים הקשו, מדוע צריך בשתי הלחם לדין כל שממנו לאישים והרי הם ממילא חמץ, ואסורים בהקטרה. ועיין בכתבי הגר"ז.

והוינן בה: ורבי יוחנן, האי מיעוטא א-11 ד"אותם" מאי עביד ליה?

ומשנינן: מיבעי ליה לכדתניא: יכול יהא יחיד מתנדב ומביא שתי הלחם כיוצא בה נדבה, דהיינו, שיכול כל יחיד להביא בנדבה כמו מנחת שתי הלחם שמביאים הציבור בחג השבועות, וקורא אני בה במנחת נדבה זו כשם שנקראים שאר הנדבות "מוצא שפתיך תשמור ועשית"?

תלמוד לומר: "קרבן ראשית והיינו, שתי הלחם, הנקראים "קרבן ראשית", שהן ראשית לכל המנחות הבאות מהתבואה החדשה, תקריבו" בלשון רבים, כלומר הציבור מקריב.

למדנו מהפסוק כי רק ציבור, אמרתי לך שיביא קרבן ראשית, ולא יחיד.

יכול שהפסוק מיעט דוקא שלא יהא יחיד מביא שתי הלחם בנדבה, משום שגם אינו מביא שתי הלחם בתור חובתו כיוצא בה. אבל יהא ציבור מביא שתי הלחם בתורת נדבה, שהרי הוא גם מביא חובתו כיוצא בה?

תלמוד לומר "אותם" — למעט הבאת שתי הלחם כנדבה, ואפילו ע"י הציבור. וזוהי הדרשא של רבי יוחנן מהמילה "אותם".

ומבאר הגמרא: ומה יש לך להביא קרבן ראשית, בתורת חובה? — שתי הלחם מן השאור על ידי הציבור, ובכורים מן הדבש, והיינו מהפירות המתוקים, שמביא כל יחיד.

אלא רק על המזבח, לעלותו על הכבש מנין שאסור? (23)

תלמוד לומר "ואל המזבח לא יעלו לרצון". ופסוק זה מיותר, שהרי נאמר כבר למעלה "לא תקטירו ממנו אשה לה". אלא בא הכתוב לרבות איסור העלאה של "כל שממנו לאישים" אפילו על גבי הכבש כמו על גבי המזבח.

ורבי אלעזר אמר פטור, מאי טעמיה?

משום דאמר קרא "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה". קרבן ראשית תקריבו אותם לה, ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח.

וכך נדרש הפסוק: "אותם", דהיינו, הדברים הבאים מהשאור והדבש, והנקראים גם "ראשית", שהם:

א. שתי הלחם הבאות חמץ, והן ראשית לכל המנחות הבאות מן התבואה החדשה.

ב. ביכורים הבאים מכל שבעת המינים, והיינו דבש, והם "ראשית בכורי אדמתך".

אותם הוא דרבי לך, רק אותם ריבתה התורה שאסור להעלותם אפילו על הכבש, ומשום שהכתוב "ואל המזבח לא יעלו" הוא מיותר, ללמדנו כי כבש הרי הוא כמזבח לענין איסור העלאת שאור ודבש.

אבל מידי אחרינא, דבר אחר, שאיסורו גם הוא נלמד מאותו פסוק, והיינו דבר האסור מצד "כל שממנו לאישים", לא נכלל בכלל איסור העלאה לכבש כמזבח.

23. בחזון איש בזבחים [יט כג] נסתפק אם כבש הרי הוא כמזבח גם כדי להחשיב בדיעבד